

Hvilken betydning har Potetvirus Y (PVY) i potet ?

Potetmøte Hamar 25. januar 2011
v/ Sigbjørn Leidal

Norsk Agder
Landbruksrådgiving

Norsk Agder
Landbruksrådgiving

Hva er et virus?

- Arvestoff (DNA, RNA)
- Proteinkappe

- Enkle, små partikler
  - Har ikke egen stoffomsetning
  - Kan bare formere seg inni levende planteceller

Potetvirus Y (PVY)

**Streng av DNA-lignende arvestoff
innkapslet i protein**

**Norsk
Landbruksrådgiving** Agder

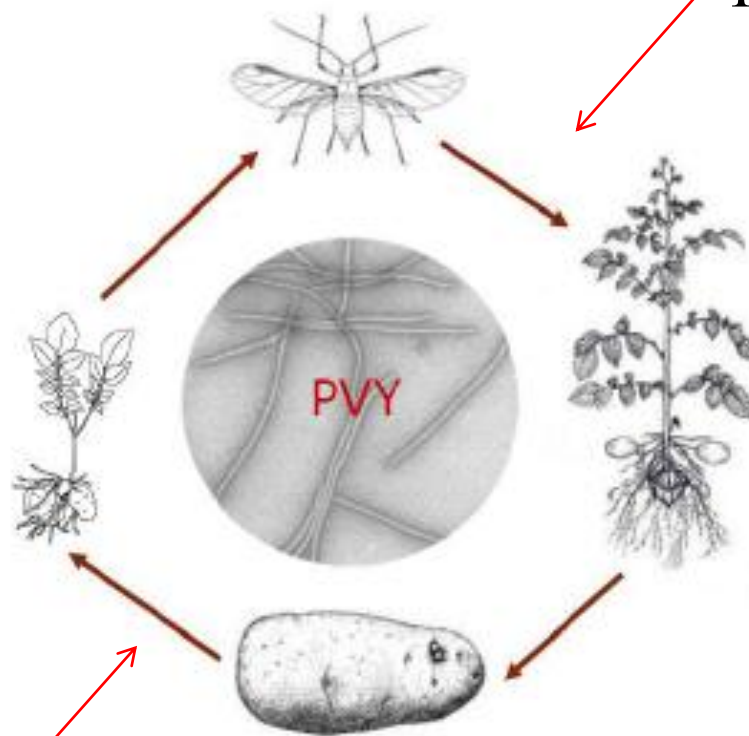
Potetvirus / smittemåte

Virus	Smittebærer	Persistens / varig smitte	Annet
PVY	Bladlus	Nei	(kontakt)
PVA	Bladlus	Nei	kontakt
Bladrulle (PLVR)	Bladlus	Ja	Ikke i Norge

PVY i marken

Primærsmitte

Sekundær-
smitte

Hvilken skade gjør PVY ?

- Overtar styringen i plantecellene
  - Cellene "lures" til å produsere nye virus
- Redusert vekst og vitalitet i planten
  - Mindre motstand mot andre sykdommer
- Viruset fordeles med ledningsvevet
  - Knollene blir smitta

Skadesymptomer PVY

Avhenger av:

- Ulike stammer av viruset
- Potetsort
- Vekstforhold
- Primær- eller sekundærsmitte

PVY - symptomer på riset

Rynkete og buklete blader

Mosaikk og Klorose

Strek-syke
- primær-
symptom

Ulike linjer av PVY gir ulike symptomer på riset + sortsforskjeller

PVY – symptomer på knollene

Norsk
Landbruksrådgiving Agder

Juno – vist i forsøk og praksis

Forsøk: PVY i Juno

Friske settepoteter

Norsk
Landbruksrådgiving

Agder

Forsøk: PVY i Juno

Smitta settepoteter

Norsk
Landbruksrådgiving

Agder

Hvor mye PVY finnes i egne settepoteter ?

Område	% PVY (antall prøver) 2010	% PVY (antall prøver) 2009
Agder	11,4 (59)	13,4 (61)
Jæren	6,8 (28)	30,2 (4)
Vestfold	5,7 (22)	16,9 (14)
Østfold	10,0 (1)	41,3 (3)

Betydning av PVY

- Hvor stort avlingstap gir PVY?
  - 1/2 % avlingsnedgang pr % PVY er rettledeende, men ingen fasit.
  - Påvirkes av vekstforhold m.m.
  - Ekstra tap i sorter og /eller med virusstammer som gir misforma og stygge knoller
    - PVY – NTN er kjent å gi nekrotiske ringer

Betydning av PVY

- Hvor mye PVY kan aksepteres?
  - store sortsforskjeller – lite forsøk i Norge
  - avhengig av avlingsnivå og priser etc.
  - 10 % er grensa i sertifisert produksjon kl C
  - kl B har maks 2 % / 4 %
  - Ofte er innholdet 0 % i det som selges

Tiltak for å unngå PVY

- Bruk virusfrie settepoteter
  - lave verdier PVY kan øke mye på en sesong!
- Sertifisert kl. B til egen oppformering!
  - Sjekk resultat for vintertest.

Vekstskifte

- sjølvsettere med PVY kan være smittekilde

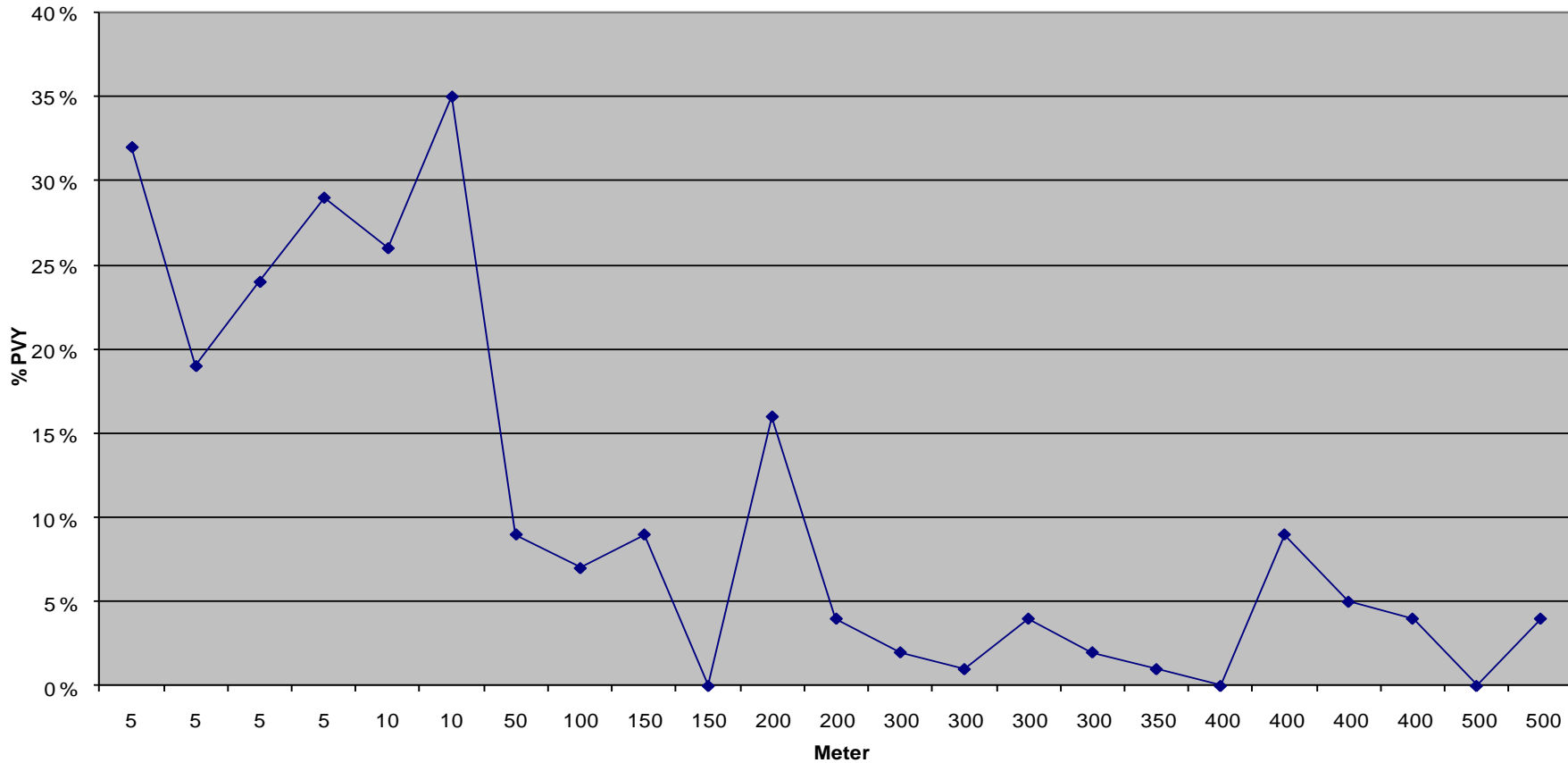
Tiltak for å unngå PVY

- Egen oppformering i god avstand fra andre potetåkre
  - Beskytte seg mot primærsmitte
  - Kan forvente at mange produksjonsfelt har PVY og er en potensiell smittekilde
  - 50 -100 -150 meter nødvendig ?

Avstand fra andre åkre

Sammenheng PVY og avstand til andre åkre med Y-smitte, Agder 2007

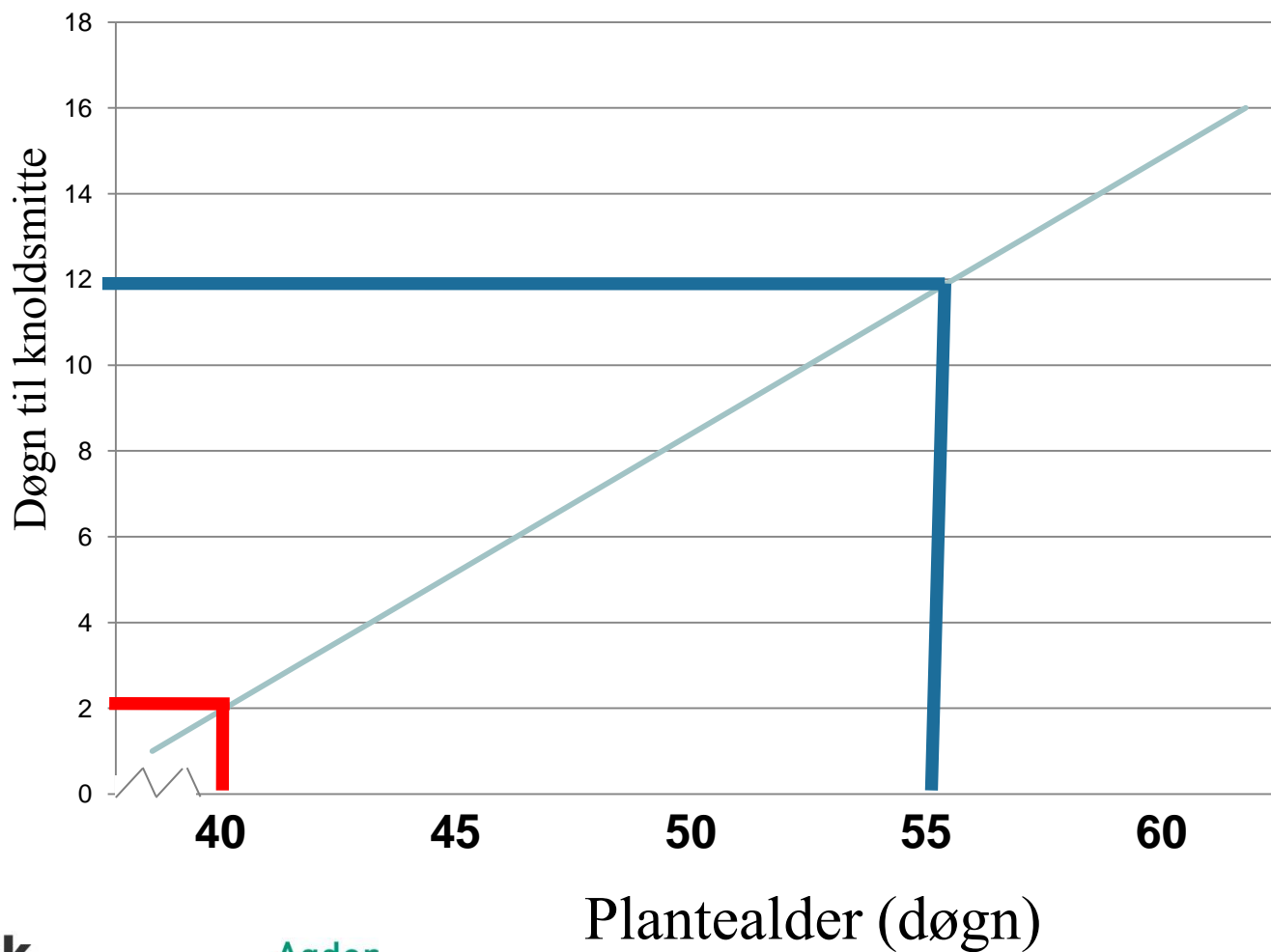

Tiltak for å unngå PVY

- Tidlig setting og god vekst
  - Moderat N gjødsling ?
- ”Aldersresistens”
  - Planten blir sterkere mot overføring av PVY fra ris til knoller utover sesongen
  - I DK lysgror man noen sorter for å få de raskt utviklet !

Aldersresistens

Hvordan unngå PVY ?

- Luk bort planter med virussymptom
  - må skje tidlig, før bladlusa sprer smitten
  - ikke alle sorter viser symptom like sterkt
- Registrering av flygende bladlus
  - Danmark har et operativt system
  - Ukentlig registrering av flygende bladlus i potetåkre rundt i viktige settepotetområder
  - Beregning av smitteindeks

Bladlus har ulik evne til å overføre PVY

Bladlusart	Smitteindeksverdi
Ferskenbladlus	1,0
Agurkbladlus	0,6
Potetbladlus	0,4
Betebbladlus	0,2
Ertebladlus	0,4
Havrebladlus	0,02

Bladlus har ulik evne til å overføre PVY

- Ferskenbladlus er mest effektiv
  - 1 lus pr prøve gir indeks 1,0
- Overvintrer ferskenbladlus i Norge?
  - Rømlinger fra veksthus ?
  - Andre bladlusarter finnes i større mengder, og betyr trolig mest de fleste steder

Bladlusreg. Grimstad 2007

Prøve	Fersken bladlus	Potet bladlus	Erte bladlus	Bete bladlus	Indeks
1	0	6	2	0	3,2
2	2	3	0	2	3,6
3	1	7	2	0	4,6
4	0	4	0	1	1,8
5	1	3	0	1	2,4
6	0	10	0	0	4,0
7	2	4	0	0	3,6

Hvordan unngå PVY ?

- Tidlig og effektiv nedsviing
  - Høy avlingsverdi virusfrie settere, selv om få kg/daa
- Gjenvekst er svært utsatt for virusmitte
  - ”aldersresistens blir nullstilt”
- Sprøyting mot bladlus anbefales ikke
  - i alle fall ikke med pyretroider
    - Mineralolje prøves i DK- noe effekt

Feltinspeksjon er viktig !

- Folva i Setesdal

Norsk
Landbruksrådgiving Agder